Tm.
Norlebäck

Upts. K. E. Tamelander

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 1

Dela ut påskris.

Hon omtalade, att hon följt med tjänsteflickorna i byn ut på en vandring långfredagsmorron för att piska byns drängar ur sängen. Detta kallades för att dela ut påskris. Denna sed upphörde för omkr. 50 år sedan.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.
2913

Solen dansar påskmorgonen.

Den, som påskmorgonen stiger tidigt upp och genom ett tunt, svart silkeskläde betraktar soluppgången, får se solen "stor som ett kärrhjul" dansa av glädje över att Frälsaren är uppstånden.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

2913

Skydd mot trollpackor.

Den, som är besvärad av trollpackorna, kan jaga bort dem genom att påskmorgonen elda med nio slags lövved, för vars rök de måste ge vika.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

2913

Drömma om sin tillkommande.

Flickor, som ville veta något om sin tillkommande, skulle midsommarnatten lägga en blomsterkvast under sin huvudkudde. Då skulle de drömma om sin tillkommande. I blomsterkvasten skulle ingå 9 olika slag av blommor.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 5.

Regler att iakttaga när får släppas ut.

Fåren skall vid utsläppningen vara försedda med en "lase" om halsen. "Lasen" skall vara insmord med grädde och krut eller ryssolja till skydd mot räven.

För att lammen skall växa under sommaren, skola de vid utsläppningen springa genom ett seldon.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 6.

Huggorm.

Nilsson hade försökt slå ihjäl en huggorm. Detta misslyckades. Han tog då sin kniv, knöt några huvudhår om densamma och satte ned kniven i marken samt sade: "I morron kl. 9 fm. möter du mig." Dagen efter gick han ut till kniven, och ormen hade redan kommit och var därför arg och gick på stjärten. Ormen gick inte nu att slå ihjäl med en vanlig stör utan ett slitet trästycke måste användas. Han sprang därför hem efter en "drögås", med vilken han lyckades döda ormen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29137.

Skogsrået.

En torparhustru, Lövan, berättade, att hon huggit ihjäl skogsrået. Skogsrået gick alltid till hennes man Löven om nätterna. En natt stod hon vid spisen med en yxa i handen, och när skogsrået kom, högg hon ihjäl det på spishällen. (Skogsrået kom alltid genom skorstenen.) Det finns ännu ett märke i hällen efter yxan. När min farfar sade till henne, att hon skämtade, sade hon:" Besitta mig, husbonde, så är det sant."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 8.

Väderleksramsa.

Mars torr, april våt och maj kall
Fylla bondens hus och lador all
Men april torr och ren
Är bonden till stort men.

Skriv endast på denna sida!

Smålandsuppteckningar Mottback

Nyf. 8 05 Samlingen KS 9 Folkskolan Halland Insänt av lärarinnan Nilsson Mottback

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
2913 9.

Väderlekstydor.

Enligt de gamlas tro kunde man vänta vackert väder när spindlarna vävde flitigt, när fullmånen stod klar, när små tunna skyar hastigt rörde sig framåt, när svalorna flögo högt samt när myggorna dansade vid solnedgången.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.
2913

Tibertiusdagen (14 april)

ansågs som den första sommardagen. Före denna dag skulle ärterna vara sådda. Om det snöade eller blaskade den dagen, inträffade samma väder nio gånger innan sommaren kom på allvar.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Vårfrudagsnatten (6 april).

De gamla anse ännu, att man skall tro på ordspråket, som säger: "Fryser det gamla vårfrudagsnatten (6 april), fryser det sedan i fyrtio nätter."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 12.

Förebud till regn.

Regn var att förvänta, om kattorna slickade och putsade sig, eller om hundarna åto gräs. Likaså när röken slog ner mot marken, när svalan flög mere vid vattnet, när sjöarna lågo lugna, och blanka ytor likt bäckar slingrade sig på dem, samt när avlägsna ljud hördes tydligt och klart. Även när månen omgavs av en ring (mångård), väntade man oväder.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913/3

Påskmorgonen - trollen.

På påskmorgonen borde man inte göra upp eld, förrän det rök ur någon annan skorsten. Härigenom skulle trollen hållas borta från gården. Den, som först i byn gjorde upp eld, gav lycka åt dem, som röken gick över.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Myndige
Motebäck

Upptecknare Hamnbäck
Hallard
Mr. Lovisa Nilsson
Motebäck

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
2913

Blasiusdagen (3:dje febr.)

undveko fruntimren att röra vid spinnrocken eller företaga annat ~~XXIWGXXX~~ "kringröra", ty då skulle linet på hösten blåsa bort från rötvallarna av virvelvindar.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913/5

Kyndelsmässodagen.

Inträffade yrväder på Kyndelsmässodagen, blev det sträng vinter hela februari. Dröp det av kyrktaket, bebådade detta god årsväxt. Regnade det, skulle man få ett gott mjölk- och smörår.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 16.

Sådd- och planteringsregler.

Alla rot- och lökväxter böra planteras under nedan, alla blomväxter under fullmåne och skidfrukter under sista kvarteret.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 17.

Såtid för råg.

Om du sår korn, när jorden ryker,
Skall du så råg, när regnet dryper.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

2913

Såningsregler för kornet.

Kornet skall sås, när jorden är som aska, så får du skörd som braska.

Kornet skall sås, när eken skyler duvan.

När kornfibblan (maksrosen) blommar, skall kornet i jorden.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 19.

Utsädet

skall ligga i jorden lika många dygn, innan det gror, som nyårsnyet varit skymt av moln.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 20.

Kornmärke.

Man kan på förhand få reda på kornets längd genom att iakttaga kornmärket, d.v.s. värfrylet. Detta har i regel fyra knippen. Det översta av dessa motsvarar 8:de, det understa 5:te veckan i veckotalsräkningen. Är då det andra knippet uppifrån räknat det största, skall kornet sås i 7:de veckan o.s.v.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Uppvidinge
Nottebäck

N. J. Tannelsson
från Halland

21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Såningsregler för lin.

Hören skall säs, när det mättjar på jorden.
Hören skall säs Rebecka- eller Karolinadagen samt nedmyllas med årder eller ärjekrok.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22.

2913

Stenen, som vänder sig, då den hör kyrkklockor.

Omkring 3 km. söder om Nottebäck ligger vid stora landsvägen en stor sten, som kallas "Smörpunningen". Enligt gammal folktro, vänder stenen sig ett helt varv, varje gång den hör Nottebäcks kyrkklockor.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Bergtagen.

Peter Glyr gick vall vid Huaklövsberget. En kväll blev han försenad med sina djur, varför solen redan gått ned, när han skulle gå hem. Han blev då bergtagen och fick sitta på en stätta, tills solen gick upp. Då var han nästan lam.

(Peter Glyr var L.Nilssons farbror och levde till år 1875.)

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 24

Regler att iakttaga när djuren släppes ut.

Alla kor skall stiga över stål, som är anbragt på tröskeln. Är kon mager, skall hon ha en levande groda, tåssa, för att bli fet till hösten.

Varje ko skall vara försedd med skälla om halsen till skydd mot vilda djur och maran. Skällorna böra vara av trä, s.k. klaprer.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Medel mot förtrollning av mjölk.

Förr levde bland allmogen den föreställningen, att någon elak gumma, som köpt mjölk efter en viss ko, kunde förtrolla denna. Därför fanns det gummor, som inte vågade sälja någon mjölk, förrän de neddoppat en "eldbrann" i denna eller hållit mjölkspannen över elden tre gånger. - Ett annat sätt att skydda kon mot förtrollning genom mjölk var att springa med mjölken över ett rinnande vatten.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26.

2913

Bot för fule(sjukdom i kons juver).

Efter kalvningen händer ibland, att kons juver svullnar. Denna sjukdom kallas "fule","flen". L.Nilsson påstod sig kunna krama bort sjukdomen, eftersom hon en gång kramat ihjäl en mullvad med händerna.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27.

2913

Fårens medicin mot igel.

Fick fåren igel, vilket visade sig i hostan, skulle de ha medicin av 7 sorters ämnen, som voro blandade till en deg. Ämnena voro enbär, malt, sillake, trätjära, svavel, tran och stekta ekollon.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28.
2913

Regler för installning av djuren.

När djuren skulle stallas in om hösten, skulle varje ko ha ett kvarter tran. Fåren skulle ha en deg av enbär, malt, sillake, trätjära, svavel, tran och stekta ekollon.

Om något djur inte såg "krytt" ut, skulle man hålla en varm "ärjekroksbill", som var påstruken med tjära och svinhår, framför näsan på djuret.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Uppvidinge hd.
Nottebäck

Uppt. H. B. Sammanson
Nottebäck
Per. Lovisa Nilsson
Nottebäck

29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 29.

Bergtagen.

När något vallhjon blivit bergtaget, vågade inga kvinnliga personer leta efter vallhjonen. Vågade sig någon ut, så måste de ta en kopparorm eller groda och lägga vid barmen. Detta måste isynnerhet "hednakvinnor" iakttaga för eljest blevo de lätt även bergtagna. Hednakvinnor = kvinnor, som inte blivit kyrktagna.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 30.

Den första ormen man får se på året.

Den första orm, som man får se på våren, skall man inte slå ihjäl, ty då kommer en olycka. Är den första ormen svart, får man sorg.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

2913

Hur hästar tamdes.

När man skulle tämja en häst, skulle man använda ett seldon, i vars putor det var insytt svavel. Härigenom skulle hästen bli stark och skyddad mot trolldom. Om hästen skyggade, skulle man kasta en slant framför hästen. Hästens grimma skulle vara försedd med korsstyng, varigenom hästen aldrig skulle få kolik.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32.

2913

Grisrumpan.

Husbonden skall själv äta upp grisrumpan, ty därigenom kommer lyckan till gården. Äter någon av barnen upp den, stanna de i växten och bli menlösa.

Allmän uppfattning i Nottebäck.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 22.

Tyda.

"Bygger skatan högt i trädtoppen, blir det regnig sommar, men sättes boet lågt och inne bland grenarna, blir det en torr sommar!"

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34.

2913

"Förvänna synen" på folk.

Vid Klavreström hände för omkring 40 år sedan, att en person kunde "förvänna synen". Vid ett tillfälle sade han sig kunna krypa genom en stor timmerstock. Alla, som voro intill, sågo, huru han försvann i stocken, samtidigt som denna vidgade sig. De sågo hur stocken slät sig igen, när han kommit in i den. Ovannämnde C.Samuelsson, som stod ett stycke ifrån med ett timmerlass, såg, att personen i fråga kröp ovanpå stocken.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 85

Gustav Håkanssons gris.

År 1880 levde i Norrhults by en gammal ålders-
man, Gustav Håkansson. Han hade samma gris i 8 år. Han sade all-
tid: "När jag ändå skall gris ha, kan jag inte snällare få."
Hans gris gick ute större delen av året. En sommardag var det nå-
gra ynglingar, som jagade grisen i sjön. Denne fastnade med sin
"klave" i långnaten. Håkansson sörjde länge sin gris.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 36.

Ramsa.

Schack-Abbe var en gammal inskränkt person, som alltid gick i bygden och uträttade småsysslor samt pratade historier. När han en gång grävde ned Lenas i Raftalis hund, sade han:

"Som en hund har du levt,
Som en hund fick du dö,
Å när andra hundar sti´ opp,
Så får du också sti´ opp."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 37.

Se spöken.

Den person, som sett spöken, vågar inte tala om det förrän några dagar efter. Omtalar han det samma dag, händer det honom en olycka.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 38.

Sol juldagen - gott rågår.

För endast 20 år sedan trodde allmogen på ordstävet:"Visar sig solen juldagen, blir det ett gott rågår."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 39

40 martyrers dag.

Sådant vädret var natten till den 9 mars, troddes det bli i fyratio dygn därefter. Denna dag var 40 martyrers dag.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 70.

Julslakten.

I slutet av 1800-talet följde man den gamla seden, som var förknippad vid julslakt. Så snart grisen var dödad, inbars den i köket, där den rakades. Därefter skulle den bäras in i stora rummet, där den styckades sönder. Fläsket skulle sedan ligga på ett stort rundbord några dygn, innan det bars ut för att nedsaltas.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 41.

Bot för ältan.

När någon person fått ältan, kunde han bli bra ganska fort, om man lade honom i jord, som var tagen på en kyrkogård.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 Hr.

"Gubbadagen" (9:de dag jul)

Sådant vädret var "Gubbadagen" (9:de dag jul) sådant skulle det vara i nio veckor.

Om gubbarna voro tillsammans den dagen och det inte blev något festligt, så sade de, att det var en torr gubbadag, även om det regnade.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Julbröd åt dragarna på våren.

En kaka av julbrödet gömdes alltid till våren. Den skulle oxarna få första vårdagen. Uteblev julkakan, orkade inte djuren draga jordbruksredskapen under vårarbetet. Julkakan bevarades i sädesbingen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

44.

2913

Medel mot gulsot.

För 20 år sedan levde i min hemtrakt en gammal gumma, som hette Maria i Kvarnadal. Hon botade gulsot på följande sätt:"Man tar ett ståljärn och skrapar med detta av litet gul svamp från en stugvägg. Denna svamp blandas sedan med en matsked grädde. Alltsamman kokas och gives den sjuke."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

457

2913

Hur man botade lungtorsk.

Den, som fått den sjukdomen (vit på tungan), skulle strykas på tungan med en bit av julbrödet. Detta skulle sedan givas åt en hund. Härigenom skulle sjukdomen överföras till djuret.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 46.

Skjuta för "skottet".

När några personer eller några djur blevo värkbrutna, ansågs det, att de voro gastkramade eller att de fått "skottet". Skottet botades på så sätt, att man laddade en bössa med nio slags träslag, eftersom man ansåg, att det fanns nio slags gastar, och sköt av skottet över den sjuke. Hjälte inte detta, skulle man med en yxa hugga ett sår på det sjuka stället. Om det var en människa, som skulle botas, skulle hugget gå genom kläderna.
(Nio slags fruktbärande träd samt tre bitar av varje träd. Göth.)

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

47.

2913

Rågmjölsgröt och brännvin som medicin.

Både djurs och människors sjukdomar botades oftast med rågmjölsgröt och brännvin.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48.

2913

Olet (dålig benbyggnad hos grisar).

Det händer ofta, att grisar fingo olet, d.v.s. de hade dålig benbyggnad. För att bota detta, skulle man i djurets ögonnäste klippa ett sår eller klippa bort en del av ögonlocket.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49.

2913

Nybygge.

Förr vägade man inte uppföra en byggnad var som helst, utan man måste följa vissa regler. En sådan var, att spänna ~~XXX~~ två tvillingstutar för en drög med en sten på. Stutarna fingo sedan självmant gå, vart de ville, och där de stannade, skulle man uppföra byggnaden. Detta sätt tillämpades i Sjösås socken, när den nya kyrkan skulle byggas. Beslut härom fattades på en stämma och talmannen i Ringstorp släppte till stutarna. Stenen togs vid Lidboholm.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

50.

2913

Davidsdagen

var det inte bra att köra ut gödsel på åkern, ty därav blev ingen växtlighet.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

51.
2913

Jättkällan.

Vid stora landsvägen 6 km. söder om Korsberga finnes en källa, som uppkommit genom att en jätte räkade trampa till i marken för hårt, när han sprang över berget. Platsen heter Jättalin och källan Jättkällan.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

52.

2913

Ej kasta ut hår.

Allt hår måste noga brännas upp, ty om fåglarna fingo fatt uti det och använde det till sina bon, fick man huvudvärk. Man hör ännu:"Bränn upp håret, som du vill slippa huvudvärk."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

53

2913

Bot för "barhälta" hos oxarna.

Eftersom oxarna i regel stodo stilla under hela senvintern, hände det ofta, att de blevo ömma i klövarna, fingo "barhälta", när de började gå i jorden. "Hältan" botades fort, om man tog en stubbkniv med omknutet tagel och skar upp en grästorva runt den ömma foten. Torvan skulle sedan hängas på oket eller hornen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 57/

Medel mot djurs kolik och hosta.

För några år sedan fanns i Norrhults by en torpare, som alltid brukade ge sina oxar en handfull ettermyror mot kolik. Fick hans djur hosta, skulle de ha ett "källefrö", lövgroda.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Då fisken leker.

När enen ryker, leker braxen.
När häggen blommar, leker mörten.
Abborren leker, när jorden är lämplig för sädd av vårråg.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
291356.

Inflyttning i ny bostad.

När man flyttade in i en ny bostad, släppte man alltid in en katt först i stugan. Gick katten lugnt omkring i rummen, skulle man trivas gott i den nya bostaden, men visade katten oro och ville springa ut, bådade detta olycka.

Man trodde, att trollen togo den första själ, som kom in i den nya bostaden, varför man ansåg, att en katt var nog att skänka bort.

Skriv endast på denna sida!

Smålandl
Uppvidinge bd
Nottebäck

Upt. 71 A. Sannolm
Nilsson
Mn. Lovisa Nilsson
Nottebäck

57

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 57.

Skydd mot bergtagning.

När ynglingarna om morgnarna skulle gå vall, brukade de lägga i vallpåsen en psalmbok eller bibel till skydd mot bergtagning.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 58.

Behandling av kor efter kalvningen.

Efter kalvningen skulle en ko först ha en tjärad storsill, som skulle ge skydd mot "solskott". Sedan skulle man hålla en stubbkniv, som var omlindad med en tjärad trasa och antänd, under kon. Härigenom skulle ingen kunna förtrolla henne.

Råmjölkspannkakan skulle alltid avsmakas först av de manliga medlemmarna i familjen, ty härigenom var man säker om, att kon blev "lidd". Den första råmjölken fick inte bäras in utan att man först lagt ett förkläde e.d. över spannen. Detta var för att skydda kon mot förtrollning.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

59.

2913

Majning vid begravning.

Det är ännu vanligt, att man strör hackat granris på vägen, där en likprocession skall fara fram. Detta kallas att lägga äreport. Jag hörde en gång några personer, som gingo förbi en dylik äreport, säga: "Ja, nu ligger åreporten, för trettio år sedan stod den upprest." Med upprest äreport menas sådana, som förekomma vid bröllop.

Äreport.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 60.

Julnatten.

Ännu förekommer det allmänt att man i min hemtrakt julnatten låter ett brinnande ljus stå på julbordet. Julbordet skall även stå dukat hela natten för tomtarna.

Tomtarna.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

61.
2913

"Olydingarna" (slakt).

Jag hörde en gång en gumma fråga sin hjälpreda vid slaktningen:"Har du kastat bort "olydingarna" eller gör det." Med olydingar menade hon klaffarna, som finnas i hjärtat emellan de olika rummen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 62.

Kalvslakt.

När man slaktar kalvar, är det vanligt, att man efter bedövandet skär upp halsen och tar fram "molösan"(matstrupen), som omknytes med ett snöre, varefter pulsådern avskäres.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

63.
2913

Slakt.

Ännu förekommer i min hemtrakt, att man vid slakt, strax efter inälvornas uttagande ur djuret, med en kniv skär ett kors i levern. Detta göra i regel kvinnorna utan att veta varför.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 64

Sjusovaredagen.

Med sjusovaredagen äro vissa regler bundna. "Regnar det sjusovaredagen, skall det regna i sju veckor." - "Den, som sover länge sjusovaredagen, blir sömnig hela året."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

657

2913

Ej äta fläsk förrän göken galit.

Ännu finns det många personer, som inte våga äta rått fläsk, förrän göken låtit höra sig någon gång. De säga: "När göken galit, kan man börja äta "speckefläsk".

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

66,

2913

Lämna någon matbit kvar då man ätit.

Om någon efter slutad måltid lämnar kvar någon matrest ("maktbiten") anses den personen inte ha någon nytta av den vid det målet förtärda maten. Man anser, att "maktbiten" måste uppätas för att man skall må väl.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

67.

2913

Frukost.

Den måltid, som motsvarar frukost, kallas ännu allmänt för davar. Den består uteslutande av mjölkrätter.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

68.

2913

Bot för "matalean".

Jag hörde en gång en gumma säga till en annan, som lagade dålig mat och inte kunde få sitt husfolk att tycka om den:"Har de fått "matalean", så ska du lägga en lus i maten. Det hjälper."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

69
2913

Per-dagen.

På Persdagen skulle man plocka de örter, som skulle begagnas till läkemedel.

Skriv endast på denna sida!

Småländ
Nordingå
Nottebäck

Nr 70 Samlaren K.E.
Folklivet i Hallad.
Jan. av Nilsson Lovén
Nottebäck

70

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

70.
2913

Stenen, som av jätten kastades mot
Nottebäcks kyrka.

I Norrsjön ligger en stor sten, som kallas Lillaöstenen. Det går ännu bland befolkningen i trakten en sägen om denna sten.

En jätte, som stod på Lidbohults backe, blev arg på Nottebäcks kyrka, när han en dag hörde klockklang därifrån. Han tog då sitt strumpband, knöt det om stenen för att med denna krossa kyrkan, men hans strumpeband var dåligt och gick därför av, när han slungade iväg stenen. Denna for därför inte mer än halva vägen. När den slog ner i sjön, sköt den av farten tillsammans en massa gyttja m.m., så att en liten ö uppkom. Stenen rullade över ön och blev liggande på södra sidan.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 71.

Tydor angående linet.

Det finns ännu många gamla, som i fastlagstiden iakttaga hofsisarna, ty de tro, att linets längd skall stå i ett visst förhållande till istapparnas.

Linets längd kan man få veta även såningsdagen, ty flyga tordyvlarna högt den dagen, blir linet långt.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fa.

2913

Att skydda sig mot mal.

En gammal husmorsregel var, att den dag kornjorden gödslades, vädra och piska kläder, så kom inte mal i dem.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

73

2913

"Stanna i växten"

För endast 10 år sedan vågade man inte sy fast en knapp eller laga ett hål på ett klädeplagg, som man bar på sig. Man ansåg, att personen blev "innesydd", d.v.s. stannade i växten.

Man fick inte springa runt något barn, emedan detta då kom att bli en dvärg.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

74.
2913

Hur namnet Nottebäck uppkommit

är ovisst. Det finns tre förklaringar, som jag hört berättas:

1/ Namnet skulle uppstått av nötter och bäck.

2/ Förr drog man not i Madbacken och torkade noten på backen, där byn nu ligger.

3/ Troligen så: I Hult finnes en sjö, som på folkspråk kallas Notten. Bäcken, som rinner förbi Nottebäck, kommer från denna sjö.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

75

2913

Katolska seder.

Kyrkoherde Palmgren, som hade plats i Nottebäck för omkring 15 år sedan, höll på de katolska sederna. Varje gång han gick till altaret, tittade han upp på Kristusbilden, under det han gjorde korstecknet.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

76.

2913

Karört (älggräs).

I min hemtrakt växer allmänt älggräs, som av befolkningen kallas karört. Växten användes vid rengöring av laggkärl, som bruka kallas kar.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77.
2913

Om några barn leker begravning,

skall det innan årets slut dö någon person inom familjen.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

78.
2913

Varsel.

Det finns ännu många personer i min hemtrakt, vilka tro, att om en korp kretsar över ett hus, eller om en uggla sitter utanför husknuten en natt och skriker: "Klä vitt, klä vitt", så skall det dö en person i det huset innan årets slut.

Korp.

Uggla.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

79.
2913

Namnen på nötkreaturens magar.

Bland allmogen förekommer ännu allmänt de gamla namnen på nötkreaturens magar. Bladmagen kallas femtanlapp, nätmagen kallas för kungsmössa, löpmagen kallas för vänstern eller pölsa. Blindtarmen kallas bottingen.

Jag hörde en gång en torpare säga till sin granne:"Min ko har fått förstoppning i femtanlappen."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 80.

Kyrkklockorna i Lenhovda

hade så kraftig klang, att de "förvillade" sjöfarten vid Kalmar. Därför genomborrade man dem, så att de inte skulle höras så långt.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 81.

Hur man tar bort vårtor.

Med en stulen fläskbit (svål) gnider man vårtan. Fläsksvålen lägges under en sten och ~~XXXX~~ när den är förmultnad, är vårtan borta. Man skulle eljest tvätta sig i regnvatten, som samlats på en sten.

Ett annat medel var att stryka vårtan med urin från en so.

Man fick inte tvätta händerna i vatten, vari man kokt ägg, ty då fick man händerna fulla med vårtor.

Skriv endast på denna sida!

Sn.
Notebok

Upptecknat K. G. Samuelsson
efter Kristina Nilsson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8 M.

2913

Utestängning av maran från ladugården.

För att utestänga maran användes stål och psalmböcker. Rask själv dekorerade alltid sin ladugård med liar och psalmböcker, över varje bås och spilta.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 83.

"Föra" till kvarnen.

För omkring 25 år sedan var det ganska vanligt, att bönderna "förde" till kvarnen, d.v.s. man tog en mältsäck och lade den på hästryggen samt ledde hästen till kvarnen. Detta förekom i regel under de årstider, då vägarna voro ofarbara med skjutsar.

Skriv endast på denna sida!

Småland
Upsvittinge
i
Mattebäck

Uppt. Samuelsson K. G.
Kolland
Upt. av Nilsson, Louisa
Mattebäck

s. 84

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Vårfrudagen.

Går man inte till sängs medan solen är uppe vårfrudagen, kommer tranen till en i sängen.

"Man skall följa solen i sitt arbete till Mikaelidagen", yttrade hon vid flera tillfällen.

Mikaelidagen

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913

Tyda vid slakt.

"När man slaktar under hösten, skall man se efter, om "melten" är lång, ty då blir det en sträng vinter." Med melten menade han mjälten.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 86.

Skogsrået.

Johan Kolare påstod sig ha sett skogrået flera gånger under sin kolningstid. Ibland om nätterna, när Johan låg ute i kolhyttan och vaktade en mila, kunde han få höra skogsrået skrika:"Kom ut, Johan, det är en "glosa" på milan."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2913 87.

Tomten.

För endast 15 år sedan fanns det i Norrhults by flera personer, som trodde, att tomten utförde vissa arbeten under nätterna. Dessa personer påstå, att de flera gånger hört tomten hacka ris vid ladugården. Även Aug. Svensson påstår, att han hört tomten utföra detta arbete.

(Aug.Svensson dog 1926.)

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

88.

2913

För att få friare.

Var det någon flicka, som ville ha en friare, eldade hon med torr granved i spisen, så att gnistorna flögo ur skorstenen som en eldkvast. När pojkarna sågo detta, visste de, vart de skulle gå.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

89.

2913

Årsgång.

Den kväll man skulle gå årsgång, fick man under hela kvällen inte säga ett ord. Om man mötte någon, skulle man gå ur vägen, eljest gick det vederbörande illa.

Lena i Saxhult gick som flicka årsgång, och hon mötte en likfärd vid ett tillfälle.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

90.

2913

"Förebud"

Nämndemannen Nils Samuelsson var på grund av sin tjänst ofta ute om nätterna på resor. En halv timme före hans hemkomst hörde hans familj alltid steg utanför dörren samt en lätt knackning å densamma.

(Nils Samuelsson dog 1902.)

Skriv endast på denna sida!